

Verbatim records

XIV Riigikogu, II Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Thursday, 26.09.2019, 10:00

Edited

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:05 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (14 SE) esimene lugemine

2. 11:22 Sotsiaalmaksuseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu (42 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Siim Kallas

Tere hommikust, lugupeetud Riigikogu liikmed! Alustame. Kole palju räägitakse. Katsume kuidagi alustada Riigikogu täiskogu II istungjärku 3. töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt on eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Signe Riisalo, palun!

10:01 Signe Riisalo

Hea eesistuja! Head saadikud! Annan sotsiaalminister Tanel Kiigele üle arupärimise 19 saadikult, teemaks psühholoogilise kriisiabi tagamine Eesti riigis. Riigi ülesanne on luua turvaline keskkond, mis vähendab riske ja ennetab ohtusid. Selleks on Riigikogu volitatud ehitama üles õigusruumi, valitsusasutused on volitatud tagama, et turvalisust tagavad reeglid oleksid täidetud, kohalikud omavalitsused peavad korraldama kohalikku elu ja loomulikult on meist igaühe ülesanne hoiduda tegevusest või käitumisest, mis ohustab teisi. Riigil on aga veel teinegi roll: vähendada traagiliste õnnetuste ohvrite, nende lähedaste, päästjate ja politsei ning kogukonna valu, aidata toime tulla kaotuse ja leinaga, et ennetada posttraumaatiliste ilmingute tekkimist.

Eesti lähiajaloo traagilised sündmused ei luba meil unustada inimlikku kannatust ja kohustavad seda leevendama. Vabatahtlikkusel põhineva psühhosotsiaalse kriisiabi pakkumine sai alguse mõni päev vähem kui 25 aastat tagasi. Riiklikult korraldatud ja ööpäevaringse valmisolekuga toimivat professionaalset süsteemi ei ole loodud tänaseni. Psühhosotsiaalne kriisiabi ei ole avatud südamega hea inimese lohutavad sõnad, see ei ole traumajärgne pikaaegne teraapia või nõustamine, see on eriväljaõpet eeldav professionaalne teenus. Psühhosotsiaalne kriisiabi peab olema riikliku ohuolukorrale reageerimise ja kriisiolukorra lahendamise kava loomulik osa, mis käivitub koos päästetöötajate tegevusega vahetult õnnetuse järel.

Arupärimise üleandmine Riigikogus sotsiaalminister Tanel Kiigele täna ei ole juhuslikult valitud aeg. Iga üksiku inimese kaotusvalu on samaväärne eestimaalasi ühendava kollektiivse valuga. Head Riigikogu liikmed, meie siin ja Vabariigi Valitsus oleme kutsutud valu ennetama ja leevendama. Tänan!

10:03 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem arupärimisi ega eelnõusid ei ole üleandmiseks ette valmistatud. Nüüd kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 82 Riigikogu liiget, puudub 19.

Võime asuda päevakorrapunktide käsitlemise juurde. Aga enne seda on veel üks oluline teade. See on selline, et järgmise nädala esmaspäeval toimub siin Riigikogu istungite saalis Mudel-Euroopa Parlamendi foorumi lõppüritus. Sellega seoses palun teil pärast täiskogu istungi lõppu oma laudadelt ja sahtlitest olulised materjalid kaasa võtta. Ühesõnaga, ärge jätke riigisaladusi laudade peale vedelema.

1. 10:05 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (14 SE) esimene lugemine

10:05 Aseesimees Siim Kallas

Nüüd siis päevakorrapunktid. Päevakorras on kaks punkti. Me alustame Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 14 esimese lugemisega. Palun ettekandjaks Riigikogu liikme Maris Lauri!

10:05 Maris Lauri

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Teie ees on Reformierakonna eelnõu, mille eesmärk on vabastada pensionid keskmise pensioni ulatuses tulumaksust. Senini on Eestis olnud nii, et keskmine pension on olnud tulumaksuvaba. Eelmise valitsuse kehtestatud äraspidine astmeline tulumaks kaotas selle põhimõtte. Õigustuseks öeldi, et keskmine pension jääb alla 500 euro ning seega on keskmise pensioni tulumaksuvabastuse nõue täidetud. Asjaolu, et pensionid tõusevad iga aasta ja seega tõuseb ka keskmine pension kohe-kohe üle 500 euro, ignoreeriti. Selline lähenemine ilmestab mõtteviisi, mille üheks komponendiks on ühe- või kaheaastane silmapiir ja teiseks komponendiks asjade edasilükkamine ehk põhimõtte, et tegeleme asjaga siis, kui see asi kätte jõuab. Ei ole just arukas lähenemine, millele osutab ka see, et tulevast aastast tuleb enamikul pensionäridel hakata oma tagasihoidlikust tulust maksma tulumaksu. Oma 12. juuni kirjas Riigikogu rahanduskomisjonile kinnitas rahandusminister, et valitsus on otsustanud pensionäride maksuvaba tulu tõsta 50 euro võrra kuus. Nüüd teame, et see oli praeguse valitsuse järjekordne tühi lubadus. Head saadikud, see osutabki sellele, mis on ühekordsete otsuste nõrkus: sõna antakse, sõna võetakse, otsuseid tehakse täpselt nii, kuidas hetkel tundub kasulik olevat. Aga kas sellises suvaotsuste tuules peaks olema ka pensionäride toimetulek?

Teie ees olev eelnõu 14 seob pensionite tulumaksuvabastuse keskmise pensioni suurusega ning välistab seega tulevikus valitsuse suva. Kui keskmine pension suureneb, suureneb ka maksuvaba miinimum pensionäride jaoks ehk pensionite maksuvabastus. Nii on alatiseks garanteeritud see, et pension on keskmise pensioni ulatuses tulumaksuvaba. Lihtne lahendus.

Käesolev eelnõu kohtleb kõiki pensionisaajaid ühtmoodi, tegemata vahet, kas pensionisaaja töötab või mitte, ning ei arvesta seda, mis on pensioni saamise põhjuseks. Miks peaksid ka töötavad pensionärid saama keskmise pensioni ulatuses maksuvabastust? Esiteks on küsimus kindlasti mittetöötavate ja töötavate pensionäride võrdses kohtlemises. Kui te olete kohtunud töötavate pensionäridega, siis teate, et selle kohta nad tavaliselt küsivad. Enamik inimesi peab pensionit hüvitiseks pikaajalise töötamise eest, mistõttu neid häirib väga asjaolu, et pensionit käsitletakse võrdsena palgatuluga.

Eesti demograafiline seis tähendab, et elanikkonna vananemise kõrval väheneb tulevikus tööealiste inimeste arv. Me peame riigina pingutama selle nimel, et inimesed, kes tõesti soovivad töötada, saaksid töötada, et nad oleksid motiveeritud töötama, täpselt nii, nagu me oleme teinud töövõimereformiga, motiveerides neid, kes tahaksid töötada, tööle tulema. Isegi kui see töö tegemine on vähene, kas või mõned tunnid nädalas, vajab see tuge, sest see annab peale väikese lisatulu inimesele ka parema enesetunde, toetab tervist jne. Me ei tohi pensionäre tööturult tõrjuda. Praegu tajuvad väga paljud töötavad pensionärid, et neid koheldakse ebaõiglaselt, sest nendel maksustatakse palka kõrgemalt kui nendel, kes ei ole pensionil. Jah, meil on olemas sotsiaalmaksusoodustus, aga seda soodustust ei saa ju töötav pensionär, vaid seda saab töödandja ehk see, kes loob töökoha. Teda on motiveeritud, kuid seda, kes töötab, ei motiveerita.

Head kolleegid! Praegune äraspidine astmelise tulumaksu süsteem karistab väga valusalt toitjakaotuspensionari saajaid, st lapsi, kes on kaotanud kas ühe või mõlemad vanematest. Kui vanemad lahutavad ja laps saab elatist või toetust, siis ta saab selle saajaprotsendiliselt kätte. Kui laps on kaotanud ühe või mõlemad vanemad igaveseks, siis läheb ka see tugi, mida nimetatakse toitjakaotuspensioniks, maksustamisele, lihtsalt sellepärast, et selles nimetuses on sõna "pension". Praeguse seaduse puudujäägile, täpsemalt laste ebavõrdsele kohtlemisele, on osutanud korduvalt ka õiguskantsler. Riigikogu pole seda asja senini parandanud. Kas tõesti peab riik teenima orbude pealt tulu? Kas tõesti pole meil nii palju suuremeelsust, et abivajajaid aidata? Neid ei ole ju nii kohutavalt palju. Kas tõesti pole meil soovi aidata niigi haiget saanud? Minu arvates on see lakmuspaber hoolimise ja õigluse jaoks. Minu arvates on see väga lihtne. Neil, kes ei soovi seda ebaõiglust kiiresti likvideerida, pole enam õigust

rääkida sellest, et nad hoolivad. Tegelikult nad ei hooli. Niisiis loodan, head kolleegid, et me läheme selle eelnõuga kiiresti edasi ja ebaõiglus saab likvideeritud nii kiiresti, kui võimaldab Riigikogu kodukord. Tänan! Olen valmis küsimustele vastama.

10:11 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh ettekandjale! On soov esitada küsimusi. Taavi Rõivas, palun!

10:11 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud ettekandja! Olles selle eelnõuga põhjalikult tutvunud, saan ma öelda, et tegemist on väga hea eelnõuga. Seda põhimõtet, et keskmine vanaduspension on tulumaksuvaba, on vähemasti nii kaua, kuhumaani minu mälu ulatub, paarkümmend aastat kindlasti, järginud kõik valitsused, kaasa arvatud eelmine valitsus. Mäletatavasti ütles valitsus selle eelnõu kohta, et nad ei saa seda toetada, kuna valitsus kavatseb ise tulla välja eelnõuga, mis keskmise pensioni maksuvabaks teeb. Nüüd selgub, et seda eelnõu valitsus siiski teinud ei ole. Kas on põhjust loota ja eeldada, et valitsus käitub selle eelnõu puhul riigimehelikult ja on valmis tõepoolest ühte väga õiget opositsiooni eelnõu toetama?

10:12 Maris Lauri

Tänan küsimuse eest! Ega ma ausalt öeldes ei tea, mis valitsus mõtleb, sest nagu ma osutasin, rahandusministri kiri kinnitas, et on tulemas selline eelnõu, mis 50 euro võrra suurendab mittetöötavate pensionäride tulumaksuvabastust, kuid reaalsuses ei ole seda kuskilt tulnud. Ma osutasin oma kõneski sellele, et sõna murti. See kinnitab veelgi enam vajadust, et oleks olemas süsteem, mis lõpetaks sellise suva, et ükskord antakse sõna ja siis võetakse sõna tagasi, täpselt nii, kuidas meeldib või kuidas on vaja. Ütleme ka nii, et tekib tunne, et kui eelnõuga tuleb välja opositsioon, siis see lükatakse tagasi põhjendusega, et tullakse kohe ise oma eelnõuga. Aga eks see ole nende otsustada.

10:13 Aseesimees Siim Kallas

Annely Akkermann, palun!

10:13 Annely Akkermann

Suur tänu, hea Riigikogu aseesimees! Lugupeetud ettekandja! Me oleme äsja saanud kätte valitsuse esitatud eelarve järgmiseks aastaks. Kahtlemata on see eelmiste aastate laristamise tagantjärele kinnimaksmine ja kahtlemata on see sõnamurdlikkuse eelarve, aga pensionitõusuks on seal siiski erakorraliselt ette nähtud 20 miljonit eurot. Kuidas teie endise rahandusministrina seda raha kasutaksite, selle asemel et tõsta erakorraliselt pensioni seitse eurot, millest osa tulumaksuna tagasi korjatakse?

10:14 Maris Lauri

Tänan küsimuse eest! See küsimus läheb võib-olla selle eelnõu teemast natuke välja. Aga mulle tundub, et võib-olla oleks olnud arukas seda raha kulutada just sinna, kust king kõige rohkem pitsitab, ehk võib-olla mitte anda kõikidele pensionäridele seitse eurot või täpsemalt öeldes 1,4 eurot juurde, vaid aidata neid kõige madalamal tasemel olijaid, võib-olla hooldusvajaduse puhul tuge suurendada või sotsiaalteenustele see raha anda. See on diskussiooni koht. Mulle tundub, et see oleks olnud arukam ja õiglasem.

10:14 Aseesimees Siim Kallas

Aivar Sõerd, palun!

10:14 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud ettekandja! Valitsuse suhtumist selle väga tõsise probleemi lahendamisse näitab ilmekalt see, et mõjuanalüüsid selle eelnõu kohta, mis siia Rahandusministeeriumist pidid tulema, tulid meie lauale täna hommikul pool kümme. Kui ma õigesti aru saan, siis valitsus loodab töötavatelt pensionäridelt koguda tulumaksu 93 miljonit eurot aastas. Kui

makromajanduse vaates laiemalt vaadata, kas siis tõesti selline täna sel päeval kättesaadav tulumaks on samal kaalukaasil selle probleemiga, et bussijuhid või õpetajad ja perearstid (nendel ametikohtadel on palju pensioniealisi inimesi) nagu sunnitakse selle maksuga ikkagi tööjõuturult välja? Kas need on sama kaaluga asjad?

10:16 Maris Lauri

Täna küsimuse eest! Eks selliste asjade puhul ongi nii, et tuleb vaadata, kus on kaalud ja mis on eelistused. Jah, võib väita, et meie tööturu olukord on selline, et inimestel on motivatsioon töötada, palgatõus on kiire, aga see motivatsioon on eelkõige erasektoris. Nii et tõesti võib olla nii, et pensioniealistel avalikus sektoris motivatsioon väheneb päris jõudsalt koos inflatsiooni, palgatõusu tagasihoidlikuks jäämise ja kõige muuga. Kindlasti, kui me räägime õpetajatest ja võib-olla ka arstidest, siis on küsimus sellises vastutustundes, mille tõttu nad tööl käivad, aga see ei tähenda, et nad ennast hästi tunneksid või et nad tunneksid ennast õiglaselt kohelduna. Nii et kindlasti näitab see ikkagi selliste valikute võimalust, mida peetakse ja mida ei peeta oluliseks. Jah, see on võib-olla rohkem küsimus valitsusele.

10:17 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Yoko Alender, palun!

10:17 Yoko Alender

Aitäh, austatud aseesimees! Austatud ettekandja! Küsimus on just nimelt selles, kuidas motiveerida inimesi töötama ka kõrges eas, et nad saaksid selle eest ka n-ö ametlikku palka. Minu kõrvu on jõudnud palju olukordi, kus vanemas eas pensioniealised ei tahagi enam ametlikku palka. Kas on võimalik kommenteerida, kas me peaksime tänase tööturu olukorda arvestades motiveerima neid inimesi töötama nii kaua, kuni nad selleks võimelised on ja soovivad seda teha, ja samuti seda, mis puudutab palga maksmist ametlikult või ümbrikupalgana?

10:18 Maris Lauri

Täna! Jah, meil on hädasti vaja, et inimesed, kes tahavad töötada, saaksid töötada. Töökoormus ei pea olema 100%-line, see võib olla ka mõned tunnid nädalas. Lisaks materiaalsele hüvele annab töötamine juurde energiat ning hoiab tervist paremana ja inimest ühiskonnaliikmena aktiivsena. See on väga kompleksne valdkond. Me peaksime majanduslikust aspektist vaatama, et inimesed, kes soovivad töötada, oleksid motiveeritud, aga me peaksime vaatama ka sellest aspektist, milline on pikaajalises vaates nende inimeste tervis, et nad oleksid ühiskonna osa ja sidusad. Väga paljud pensionärid, kes töötavad, ütlevad, et nad tunnevad, et neid koheldakse ebaõiglaselt, sest nende palka maksustatakse kõrgemalt kui kaastööliste ehk kolleegide palka. See on see, mis teeb väga paljudele haiget. See oleneb kindlasti inimesest, kas ta on valmis minema n-ö ümbrikupalga peale. Õnneks on Eestis see motivatsioon tagasihoidlik, aga kindlasti mõnel see kiusatus tekib või kui on võimalus n-ö süütult seda asja teha, siis nad võivad seda tõesti teha. Teine asi on kindlasti see, et see võib lisada sellesse karikasse viimase piisa, mille tõttu inimene valikut tehes, kas ta jätkab töötamist või mitte, otsustab töötamisest loobuda. Ta ei pruugi sellest loobuda kohe pensioniea saabudes, kuid kui ta võiks edasi töötada, siis lihtsalt selle ebaõigluse tunnetuse tõttu ta ütleb, et ta ei taha rohkem.

10:20 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Siim Kiisler, palun!

10:20 Siim Kiisler

Aitäh, juhataja! Austatud ettekandja! Te rääkisite siin palju eelkõige töötavate pensionäride ebavõrdsest kohtlemisest mittetöötavate pensionäridega võrreldes, aga kuidas on pensioniikka jõudnute ja sinna mittejõudnute ebavõrdse kohtlemisega? Te ju pakute süsteemi, kus näiteks inimene, kes teenib väga kõrget palka, näiteks 10 000 eurot kuus – Eesti mõistes on see kõrge palk –, on samal ajal jõudnud pensioniikka ja tema summaarne tulumaksuvabastus oleks siis teie pakutu järgi suurem kui näiteks

keskmisel õpetajal või mõnel muul inimesel. Piltlikult öeldes oleks teie selja taga istuva juhataja summaarne tulumaksuvabastus pensionieas kõrgem kui tavalisel tööinimesel. Kas see ei ole teie arust ebavõrdne kohtlemine?

10:21 Maris Lauri

Võrdsuse määr või küsimus sellest, mis on ebavõrdne kohtlemine või mis ei ole, on igaühe arvates ilmselt erinev. Nagu ma osutasin, inimesed tunnetavad, et kui nende palka maksustatakse erinevalt, siis on neid ebavõrdselt koheldud. See on see, millele ma osutasin. Neid inimesi on palju. Mina ei tea, kui paljude pensionäridega on teil olnud kohtumisi, minul on neid olnud. Enamik, ma julgen öelda, et 99% töötavatest pensionäridest ütlevad, et nad tunnevad ennast sellises olukorras ebaõiglaselt kohelduna. Mitte kõik ei lahku töölt, nagu ma ütlesin, töötamisel on ka muud motivatsiooni, aga see tunnetus, et neid ebaõiglaselt koheldakse, on olemas. Üks põhjusi on see, et inimesed näevad – ma oma kõnes ka sellele osutasin –, et pension on tasu töötatud aastate eest, mitte palk.

10:22 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Marko Šorin, palun!

10:22 Marko Šorin

Aitäh, istungi juhataja! Hea ettekandja! Siin oli juttu sellest, et eelnõu on igati hea. Seletuskiri seevastu ei ole hea, vähemalt minu hinnangul, sest oleks eeldanud, et seletavas osas on välja toodud ka selge mõju riigieelarvele. See seletus on väga napisõnaline ja ütleb lihtsalt, et tulud vähenevad. Ma ei hakkagi küsima, sest ilmselt te seda ei tea, kui palju see eurodes olla võib. Aga millistelt valdkondadelt olete te mõelnud raha ära võtta – õpetajatelt, politseilt, tuletõrjelt või mõnest muust kohast?

10:22 Maris Lauri

Aitäh küsimuse eest! Nagu kolleeg eelnevalt esitatud küsimuse käigus viitas, siis arvutused Rahandusministeeriumist laekusid meie postkasti vist täna pool kümme. Riigikogu esitatavate eelnõude puhul on raske eeldada, et Riigikogu liikmel, eriti kui ta on opositsioonis, on võimekus teha sellise põhjalikkusega arvutuslikke analüüse, nagu on valitsusel või valitsuskoalitsiooni kuuluvatel erakondadel. Nii et selle tõttu me ei saanud kirjutada sinna neid konkreetseid numbraid, meil lihtsalt neid ei olnud. Me tajusime, et seal on miinuseid, aga me ei saanud neid sinna kirjutada. Küsimus, kas ja kust kohast tuleb ära võtta, on järgmine küsimus. Küsimus, mille meie püstitame, on see, kas Riigikogu tahab taastada pensionäride õiglast kohtlemist, kas ta tahab pensione maksustada või mitte, kas ta tahab toitjakaotuspensionit saavaid orbe maksustada või mitte. See on meie küsimus. Kui sellele on vastus olemas, siis lähme edasi.

10:24 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

10:24 Jürgen Ligi

Aitäh! Hea ettekandja! Ma kuulsin praegu kolleegi väidet, et pensionilt on õiglane tulumaksu võtta, et kui ta, pagan, läheb tööle, siis tulebki pensionilt ka tulumaksu võtta. Aga sama kolleeg on ju kaitsnud seisukohta, et pension on üldse ebaõiglane ja teine sammas tuleb ka ära kaotada. Mis on üldse see teoreetiline põhjus, miks te ei tahaks muuta esimest, teist ja kolmandat pensionisammast vabatahtlikuks, et inimene ise otsustaks, mis ta teeb?

10:24 Maris Lauri

Aitäh! Inimesed, kes on jälginud analüüse, mida tehakse finantskäitumise kohta, teavad, et kahjuks enamik inimesi ei ole valmis vabatahtlikult säästma, nad ei tee seda. Eelkõige ei tee seda inimesed, kelle sissetulekud on tagasihoidlikumad. Säästmise võimalused ja ka valmisolek säästa on kõrgem suurema sissetulekuga inimestel, mis tähendab seda, et kui kohustuslik element kaob, siis inimestel, just eelkõige madalama sissetulekuga inimestel, on pensioniikka jõudes hakkama saada eriti keeruline.

10:25 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Annely Akkermann, teine küsimus, palun!

10:25 Annely Akkermann

Suur tänu, austatud aseesimees! Austatud ettekandja! Lugupeetud kolleeg tõi siia saali kõrgepalgaliste inimeste pensioni täiendava maksuvabastuse teema. Ma tahan juhtida tähelepanu, et 10 000 eurot palka saav inimene maksab ise esimesse sambasse, sotsiaalfondi 2000 eurot ehk peaaegu nelja inimese keskmise pensioni. Juba 2600 eurot palka saav pensioniealine maksab keskmise pensioni ise iga kuu oma palgalt sotsiaalfondi ja kui ta selle samal kuul pensionina kätte saab, siis võetakse sealt tulumaks teist korda maha. Kas teie arvates on õige töötavat pensionäri maksustada samal kuul kaks korda, kõigepealt sotsiaalmaksuga ja siis maksustada veel tulumaksuga?

10:26 Maris Lauri

Aitäh! Ma üldse leian, et otseste maksude puhul, nagu sotsiaalmaks ja tulumaks on, tuleb võimalikult vältida topeltnmaksustamist. Kahjuks on praeguses maksusüsteemis neid kohti mitmeid.

10:26 Aseesimees Siim Kallas

Vilja Toomast, palun!

10:26 Vilja Toomast

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! 2018. aastal lubas valitsus uut regulatsiooni, mis lõpetaks töötavate pensionäride kõrgema maksustamise. Meie ehk Reformierakonna seaduseelnõu kohta antud arvamuses lubab valitsus jälle, et tuleb suurendada 50 euro võrra pensionäride maksuvaba tulu. Aga me näeme, et eile üleantud eelarve eelnõus selleks eraldatud rahasummat ei ole. Minu küsimus ongi, mida me teeme selle valitsusega, kes pidevalt valetab, petab ja annab katteta lubadusi.

10:27 Maris Lauri

Aitäh! Väga raske öelda. Eks me püüame selle valitsuse tegevust korrigeerida kas või sellesama eelnõuga, mis küll sai sisse antud juba ammu, kevadel. Tundub, et me nägime seda asja ette, nemad ise ei näinud või nad siis teadlikult ei plaaninudki seda teha. Ega inimeste peadesse päris täpselt ei näe, aga kahjuks jääb jah mulje, et lubaduste murdmist on selle valitsuse puhul olnud väga palju. Ma ei tea, minul on küll alati väga halb tunne, kui ma valetan, selle tõttu ma väldin valetamist.

10:28 Aseesimees Siim Kallas

Raimond Kaljulaid, palun!

10:28 Raimond Kaljulaid

Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Ma lugesin huviga valitsuse arvamust, millele on alla kirjutanud rahandusminister Martin Helme. Siis avasin EKRE valimiste-eelse programmi. Seal on kirjas, et pensionid vabastatakse tulumaksust. Ma ei ole selle valdkonna nii suur ekspert, teie teate seda minust kindlasti paremini. Kas ka teile tundub, et nende kahe seisukoha vahel on teatud erinevus, et see on mõnevõrra muutunud? Kas on õige teha järeldus, et EKRE ja Martin Helme on oma seisukohta võrreldes kevadise, valimiste-eelse ajaga küllalt palju muutnud?

10:29 Maris Lauri

Aitäh! Jah, mul on täpselt samasugune tunne, et arvamused-seisukohad on kardinaalselt muutunud.

10:29 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

10:29 Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eile infotunnis vastas haridus- ja teadusminister Mailis Reps meie küsimustele. Üks küsimusi, mis sai talle esitatud, oli õpetajate palkade kohta. Ta oli väga õnnelik, et kolmel aastal järjest on see tõusnud 100 eurot ja sellel aastal või järgmise aasta eelarves on see tõus 65 eurot. Kui ma palusin tal teha ühe matemaatilise tehte, siis ta pidi tunnistama,

et õpetajate palk on olnud languses võrreldes ühiskonna muu osa sissetulekute juurdekasvuga ja palgatõusuga eelmisel aastal. See suurepärase Jüri Ratase juhitud valitsus ja eelmine valitsus tegid suurepärase tulumaksusüsteemi, nii et ka õpetajad, kes said keskmist või selle lähedast palka, tegelikult hakkasid rohkem maksma. Nüüd me oleme jõudnud pensionäride juurde, kes keskmise pensioni pealt peavad hakkama maksma tulumaksu. Mis on järgmine koht, kes on need just nimelt nõrgemas positsioonis olevad inimesed, kelle käest riik hakkab veel võtma, selleks et eelarve kokku saada ja miinuseid vältida?

10:30 Maris Lauri

Aitäh! Kui me piirdume tulumaksuga, siis eks me näemegi seda, et politseinikke, päästeametnikke, kõiki neid, kelle sissetulekud või palgad on tõusuteel, nihutab lisatud pisku kahjuks järjest rohkem sinna, kus neid hakatakse kõrgemalt maksustama. Kui vaadata maksuteoreetiliselt, siis ongi nii, et kõik maksusüsteemid, kus on sees absoluutnumbrid, jõuavad ühel hetkel sellesse punkti, kus kõiki hakatakse kõige kõrgema määraga maksustama. See toimub olenevalt korraldusest kas kiiremini või aeglasemalt. Ma võin oma väga kaugest praktikast meenutada, et 1990-ndate alguses, kui meil oli ka astmeline tulumaks, olid olemas ideed, mille kohaselt kõrgem maksumäär (ma olin tol ajal lühikest aega ametnik) oleks olnud 50%. Hiljem praktikat vaadates oli selge, et me oleksime 50%-lise maksumäärani jõudnud 1,5–2 aastaga. Praegu me nii kiiresti ei liigu, õnneks on inflatsioon aeglasem, palgatõus ei ole nii kiire, kui oli tol ajal, aga see on märkimisväärne. Nii et erasektoris jõuab suhteliselt kiiresti see liikumine selleni, avalikus sektoris ilmselt aeglasemalt, aga see toimub ikkagi ka. Ma arvan, et probleem võib veelgi teravneda sellistel ametikohtadel, mis lisaks tagasihoidlikule palgatõusule vaikselt liiguvad ikka kõrgemale ja kõrgemale maksustamise tasemele. Nii et niisugune süsteem meil on.

10:32 Aseesimees Siim Kallas

Siim Kiisler, palun!

10:32 Siim Kiisler

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Meie hea töökaaslane Jürgen Ligi palus mind, et ma küsiks inimesi küsimuse, et te saaksite lühidalt vastata. Küsimus on see. Mulle on üldiselt jäänud mulje, et te olete maksusüsteemi lihtsustamise, lihtsa maksusüsteemi pooldaja. See ettepanek, mida te praegu esitate, teeb maksusüsteemi keerulisemaks, eks ju?

10:33 Maris Lauri

Ei tee. (Naer saalis.) Väga lihtsal põhjusel: ta võtab sellest välja suva ja suva on asi, mis teeb süsteemi alati keerulisemaks. Kui süsteemis on konkreetne kord, siis on kõik arusaadav. See, mis tegi asja keeruliseks, oli, palun, teie erakonna välja mõeldud. Minu isikliku arvamuse kohaselt on olemas ainult üks suurem lollus, mis Eesti maksusüsteemis on tehtud, kahjuks täpselt samuti teie erakonna juurutatud.

10:33 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

10:33 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Minu meelest täitsa arukas eelnõu. Aga ma mäletan toonast Keskerakonna fraktsiooni ehmatust, kui see parandus tuli, et kas tõesti selline apsakas ja mida me teeme. Üks kolleegidest tuli välja väga küünilise väitega, et ah, me ei pea midagi tegema, need on Reformierakonna valijad. Muidugi ei olnud kõik sellega nõus. Nii et ma arvan, et see on jama. Aga minu küsimus on see, kui suur see summa võiks olla, et seda olukorda taastada. Ma väidan, et see oli tööõnnetus, millest endalegi üllatusena toonane peaministri partei teada sai.

10:34 Maris Lauri

Täna! Mul kahjuks ei ole neid Rahandusministeeriumi värskest saadetud andmeid, nii et ma ütlen peast, niipalju kui ma umbes mäletan. Aga kui me keerame asja teistpidi, siis võib öelda, et kui need muudatused sisse viidi, siis olid need asjad teistpidi. Mittetöötavate pensionäride tulumaksuvabastus

annaks umbes 18 miljonit, 18 miljonit oli vist see miinus. Töötavate pensionäride summa on jah suur, see on umbes 100 miljonit. See 100 miljonit oli see, kui palju tol korral valitsus sai endale raha juurde, selles suurusjärgus. Positiivne efekt on kindlasti see, et kogu see raha või suurem osa sellest rahast, mis pensionärid saavad, läheb tarbimisse tagasi. Nii et kogu efekt – vabandust, mul kahjuks ei ole arvud praegu meeles – oli vist 70 miljonit, 80 miljonit või midagi. Aga see oleneb sellest, kui palju sellest rahast läheb tarbimisse tagasi.

10:36 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Helle-Moonika Helme, palun!

10:36 Helle-Moonika Helme

Aitäh, lugupeetud asespriker! Aitäh, lugupeetud ettekandja! Mina isiklikult väga tunnustan seda teie ettepanekut. Aga mul on selline küsimus. Kui te nii palju tsiteerite selle eelnõuga seoses EKRE head programmi ja nüüd nii tuliselt kaitsete meie pealt mahakirjutatud seisukohti, siis miks te nii jonnakalt ikkagi välistasite meiega koostöö ja ka praegu seda teete, kuigi väidate, et tahate sama head asja nagu meiega?

10:36 Maris Lauri

Aitäh! Ma muidugi pean ütlema, et ma ei ole oma arvates kordagi EKRE-t tsiteerinud. Võib-olla teie olete näinud seda kõike hoopis meie idees, peegeldate meie seisukohti ja olete meilt midagi maha kirjutanud. Ma lihtsalt tuletan meelde, et Reformierakonna pensioniettepanek oli see, et me kiirendame majanduskasvu ja selle tõttu on maksutulud paremad ja pension hakkab kiiremini kasvama, nii et kõik saavad rikkaks või praegusest rikkamaks kiiremini ja paremini. Mis puudutab teiega koostööd, siis siin on teised põhjused, mis ei puuduta seda eelnõu.

10:37 Aseesimees Siim Kallas

Raimond Kaljulaid, palun teine küsimus!

10:37 Raimond Kaljulaid

Ma tänan! Hea ettekandja, ma tõesti tänan eelmise selgituse eest! Mul on väga hea meel, et me näeme seda ühtemoodi. Ma jätkan siit, võib-olla te aitate mind ka pisut üldse laiemalt selle valitsuse pensionipoliitika mõtestamisel. Nagu ma mäletan, siis kevadistel valimistel oli Keskerakonna seisukoht, et tõstame pensione 100 euro võrra, EKRE seisukoht oli minu meelest pensionide kahekordistamine ja ka tulumaksust vabastamine ning Isamaa teatavasti pensionitõusu ei lubanud, aga lubas teise pensionisamba vabatahtlikuks muuta või kuidas me seda siis tõlgendamegi. Kas ma saan õigesti aru, nähes nüüd, mida valitsus on hakanud päriselt tegema, et reaalselt viiakse ellu Isamaa pensionipoliitikat ja teised partnerid on enda pensionäridele suunatud poliitikast nagu loobunud? Kas see on õige tõlgendus?

10:38 Maris Lauri

Jah, mulle tundub ka, et üpris sedamoodi. See 1,4 eurot võib-olla natukene annab ruumi ka Keskerakonnale. Aga hea, et niigi palju.

10:39 Aseesimees Siim Kallas

Heiki Hepner, palun!

10:39 Heiki Hepner

Suur tänu, hea istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus on selline. Mis te arvate, kuidas mõjub noore õpetaja motivatsioonile lõpuks see, kui ta on kõrgemini maksustatud kui pensioniikka jõudnud õpetaja?

10:39 Maris Lauri

Aitäh! Palga mõttes on nad võrdselt maksustatud. Nagu ma ütlesin, õiglusetunnetus on inimestel erinev. Niipalju kui mina olen rääkinud ja minu kolleegid on pensionäridega rääkinud, võin öelda, et

enamik pensionäre tajub pensionit kui tasu pikkade aastate jooksul tehtud töö eest ehk õiglase hüvitisena selle eest, et nad on pingutanud, näinud vaeva. Nad ei näe seda kui palka, vaid nad näevad seda rohkem kui kunagi saamata jäänud tasu, tasu väga madala palga eest. Nii et ma arvan, et me ei saa rääkida sellest, et noored tunneksid ennast kuidagi halvemini, sest palga mõttes on nad tasustatud täpselt ühtemoodi.

10:40 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, teine küsimus, palun!

10:40 Jürgen Ligi

Aitäh! Hea ettekandja! Ma tulen tagasi Helle-Moonika Helme mainitud koalitsiooni pakkumise juurde. Ta ütles, et keskmise pensioni tulumaksuvabastus on EKRE idee. Palun kinnitage talle, et Taavi Rõivase valitsuse RES-ides lahtiräägitud põhimõtte, et keskmine pension on tulumaksuvaba, on tõesti EKRE idee.

10:41 Maris Lauri

Aitäh küsimast! Mina mäletan seda, et Eestis on keskmine pension olnud tulumaksuvaba, ma ei julge sada protsenti öelda, et aegade algusest peale, aga minu mäletamist mööda on see küll nii olnud. Selle tõttu seda piiri aeg-ajalt tõsteti ja ma olen väga kindel, et selle sajandi valitsused on küll selle tulumaksuvaba hoidnud. Nii et see ei ole kindlasti EKRE väljamõeldis.

10:41 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun teine küsimus!

10:41 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja, tänan veel kord meie positsioonide esitamise eest! Te pakkusite välja summa, kui palju oleks tegelikult vaja selle olukorra taastamiseks, aga tuleme tänapäeva. Praeguse kliimahüsteeria valguses me peaksime järgmisest aastast alates kulutama umbes 160 miljonit, leidma sellise summa. Minu küsimus teile, et olla nüüdisaegne, on see: mida te ohverdaksite selle 160 miljoni heaks, mida me peaksime panustama, et olla 2050. aastaks kliimanetraalsed, kas selle pensionide tulumaksuvabastuse 100 miljonit? Mida veel? Milline oleks teie valik, kui te oleksite praegu rahandusminister?

10:42 Maris Lauri

Aitäh! Ma jään vastuse võlgu, sest mina tulin siia tutvustama tulumaksuseaduse eelnõu ja ma ei ole selle tõttu süvenenud teistesse riigi kuluvaldkondadesse, sh kliimavaldkonna kuludesse.

10:43 Aseesimees Siim Kallas

Tarmo Tamm, palun!

10:43 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Te rääkisite palju, mis on õiglane ning mis kellegi arvates on õiglane ja tundub õiglasena. Kas on õiglane, et tänase pensionäri arvelt võetakse 4% ja kantakse see teise sambasse nende pensionäride jaoks, kes 20 aasta pärast pensionile lähevad? Sisuliselt me võtame umbes 300 miljonit eurot praeguste pensionäride arvelt ära – selle raha abil saaks pension kõrgem olla – ning siis ütleme, et pensionärid on raskustes ja saavad väga väikest pensioni. Kas see on õiglane? Kes selle süsteemi omal ajal lõi? Kas see raha oleks pidanud tulema väljastpoolt sotsiaalkassast, millega oleks siis teist sammast turgutatud?

10:43 Maris Lauri

Aitäh! See teema läheb välja selle eelnõu n-ö käsitlesest, aga ma proovin väga üldiselt sellele küsimusele vastata. Kuidas esimese samba pension kujuneb? Teatavasti kujuneb see sotsiaalmaksu sissemaksetest, mis kujunevad palkade, hõive ja ka inflatsioonikomponendi põhjal. Neid vahekordi on aja jooksul nihutatud ühte- ja teistpidi. Ka eelmine valitsus tegi seda, vähendades n-ö sissetulekukomponendi mõju, nii et eelkõige sõltub pensioni esimene samm ikkagi sellest, kuidas läheb majandusel. Otsus

eraldada 4%, teadmisega, et pensionär saab oma 4% kätte teise samba kaudu, on väga ammine otsus. Mina selle otsuse tegemise juures ei olnud. Tunnistan, et ma nüanssideni seda diskussiooni ei jälginud ja selle tõttu ei oska ma öelda, mis olid sealjuures need kaalutlused ja argumendid. Aga oli selge, et selleks, et inimesi motiveerida teise sambaga liituma – tuletan meelde, terve hulk inimesi sai teha seda vabatahtlikult –, oli vaja tekitada motivatsiooni, et riik paneb sinna raha juurde. Kui inimese palgast võtta ära 2%, siis sellest ilmselgelt ei piisa. Pensionisüsteem töötaks hästi, kui sinna läheks vähemalt 6% inimese palgast. Tollal tehti valik 4 + 2, et 4% paneb riik ja 2% paneb inimene ise, arvestati tolleaegseid palgatasemeid. Selline valik oli. Eks me võime alati diskuteerida selle üle, kas neid proportsioone võiks kunagi tulevikus muuta ja panust suurendada ning kas see võiks toimuda inimeste sissetulekute arvel, aga see ei ole enam selle eelnõu teema.

10:46 Aseesimees Siim Kallas

Kalle Grünthal, palun!

10:46 Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud ettekandja! Kuna te olete täna ühe meie hea kolleegi küsimusele vastates kasutanud väljendit "mulle tundub ka", siis kasutan ma samasugust retoorikat ja küsin nii. Mulle tundub, et teie erakond on seda eelnõu esitades lähtunud teiste erakondade suhtes tsiviilkohtumenetlusest tuntud dispositiivsuse põhimõttest. Kas minu tunded on õiged?

10:46 Maris Lauri

Aitäh! Ma ei oska vastata. Ma tunnistan, et selle võõrsõna sisu ma ei tea.

10:47 Aseesimees Siim Kallas

Urmas Kruuse, palun teine küsimus!

10:47 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Te vahepeal muutusite natuke kurvameelseks, kui hea kolleeg Moonika Helme esitas küsimusi ja andis selgelt märku, et nad toetavad meie eelnõu. Ma ütlen, et tuleb lõbusamalt edasi vastata ja julgemalt oma seisukohti kaitsta, sest siin saalis on eelnõul rohkem toetajaid kui ainult meie fraktsioon. Nii et jõudu-jaksu!

10:47 Maris Lauri

Aitäh!

10:47 Aseesimees Siim Kallas

Jüri Jaanson. Või ... Maris Lauri, kas tahate vastata?

10:47 Maris Lauri

Ma ütlesin aitäh selle eest, et Urmas mulle energiat andis. Mul on natuke kurb meel, et ühtegi küsimust ei ole tulnud toitjakaotuspensioni kohta. Ma ei tea, kas see on kõigile lihtsalt selge ja kõik seda asja toetavad, et see maksuvabaks saaks ja see ebaõiglus likvideeritaks. Nii et ma loodan tugevat tuge sellele eelnõule.

10:48 Aseesimees Siim Kallas

Nüüd Jüri Jaanson.

10:48 Jüri Jaanson

Austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Diskussioon siin kogub hoogu. Ma kuulen siin seisukohti, mida võib üldistatult ja teemat arvestades kokku võtta umbes nii, et pensioniealised inimesed tuleks nagu teha vastutavaks selle eest, et me saaksime õpetajatel, politseinikel ja päästjatel palka tõsta või tegeleda kliimaneutraalsuse teemaga, et kui me nendelt tulumaksu ei võta, siis muud teha ei saa. Kas

selline vastutavaks tegemine on õigesti käsitletav või peaks maksustamise või riigi kulude põhiraskust kandma ikka tööeline elanikkond? Pensioniealine tööjõud on ju tegelikult lisandväärtus, mida stimuleerides me saaksime riigis palju paremini hakkama.

10:49 Maris Lauri

Aitäh! Jah, mulle tundub ka, et maksustamine peaks eelkõige tõesti olema töötavate inimeste peal. Ma tuletan meelde, et meie seaduste järgi on võimalik inimestel töötada ilma pensionile minemata ka peale seda, kui pensioniiga on kätte jõudnud. Kahjuks tegi eelmine valitsus eelnõu, mille me siin lõpuks ka kinnitasime ja mis seda rahalist motivatsiooni – ehk kui sa lähed hiljem pensionile, siis saad kõrgemat pensioni – mõnevõrra vähendas. Meie käsitus on selline, et eelkõige neid inimesi, kes on juba pensionärid ja leiavad siis, et nad võiksid selle kõrval töötada – nad on pensionile läinud, näiteks on kaks aastat või pool aastat pensionil olnud ja siis otsustavad, et nad lähevad väikese koormusega tööle – see aitaks ja motiveeriks. Tõenäoliselt jätkaks osa inimesi ka pensioniea kätte jõudmisel töötamist, sest nad saaksid väikese rahalise motivatsiooni. Nii-öelda seaduspõhine edasilükkamise võimalus on niivõrd väikese rahalise motivatsiooniga, et nad ei tee seda. Väga paljud ei ole ka sellega kursis. See on see probleem. Kui lükata oma pensionile mineku aega edasi (praegu on pensioniiga 65 aastat, näiteks võiks minna pensionile 70-aastaselt ja viie aasta jooksul pensioni mitte välja võtta) ja kui see motivatsioon oleks selline, et inimene tunneks ennast motiveerituna tööl käima, siis võiks ju diskuteerida, kas siis peaks see nii olema. See on sihitud ikkagi sellele, et inimesed ei tunneks ennast halvasti (ma räägin just töötavate pensionäride võtmes), et nad ei tunneks ennast ebavõrdselt kohelduna või ahistatuna, sest seda nad tunnevad. Aga meil on vaja, et nad töötaksid, ja nendel endil on ka tegelikult seda vaja. Ma tunnen väga toredaid pensionäre, kes ongi just nimelt selle tõttu, et nad saavad tööd teha, sellised vahvad, toredad ja hästi energilised. Töökollektiividega on ju nii, et kus on noori ja vanu, need on kõige toredamad ja kõige edukamad kollektiivid.

10:52 Aseesimees Siim Kallas

Kristen Michal, palun!

10:52 Kristen Michal

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Majandust tervikuna Eestis vaadates näeme, et hästi palju tähtsaid inimesi käib mitmesugustel seminaridel, nad vaatavad üksteisele otsa ja arutavad, kust tuleks meile tööjõud. Ometigi näeb valitsus vaeva selliste signaalidega ja tõrjub just kogenud töötajaid tööturult. Sellesamas puldis, kus teie täna olete, oli omal ajal kaubandus-tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman, kes ütles, et see annab vale signaali tööturule ja põhjustab ka ümbrikupalku. Samamoodi teame üldiselt maailmas tehtud uuringutest, et inimene, kes töötab ja on ühiskonnale oma rollis vajalik, elab tervemat ja täisväärtuslikumat elu. Ka selle signaali on koalitsioon kuidagi ära nullinud. Rääkige palun ka toitjakaotuspensionist, mille kohta keegi ei ole veel küsinud. Ma siis küsin.

10:52 Maris Lauri

Aitäh! Ma seletan seda asja, mida võib-olla väga paljud ei mäleta või ei ole tähele pannud. Nimelt on nii, et kui lapse vanemad lahutavad ja ta saab elatist, siis seda ei maksustata. Kui ta saab mingeid muid toetusi, näiteks siis, kui vanem ei maksa elatist välja, siis ka seda ei maksustata. Kui orb, olles kaotanud ühe vanematest või mõlemad vanemad, saab riigilt toetust, mida nimetatakse toitjakaotuspensioniks, siis see läheb maksustamisele. Jah, raha ei asenda vanemaid, aga ta aitab võib-olla mingitest asjadest kergemini üle saada, materiaalseid probleeme lahendada, eriti kui on pere, kus üks vanematest on õnnetuses surma saanud või haiguse tõttu surnud. Siis lapse tulu maksustatakse. Ma arvan, et emotsionaalselt te saate kõik aru, et see ei ole õige. Ma ei räägi siin õiglusest, ma räägin, et see on lihtsalt vale. Ka õiguskantsler on juhtinud tähelepanu sellele, et tegemist on põhiseaduse mõttes ebavõrdse kohtlemisega. Me peaksime selle kiiresti kaotama, selle asja ära likvideerima.

10:54 Aseesimees Siim Kallas

Urve Tiidus, palun!

10:54 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Poliitiliste ideede autoriõigust teatavasti ei registreerita, aga siin täna kõlanud küsimuste põhjal sain ma aimdust, et see eelnõu saab siin saalis potentsiaalselt suure toetuse (ma viitan vasakul pool istuvatele naabritele). Kui see niimoodi läheb, siis mismoodi see praktiliselt välja näeb? Kas see puudutab juba järgmise aasta eelarvet? Kui kaua see protsess tehniliselt võiks aega võtta, et see eelnõu nagu praktiliselt teostuks?

10:55 Maris Lauri

Aitäh! Kindlasti on see nüüd see koht, kus saab öelda, et peale esimest lugemist on ju kõigil võimalik esitada muudatusettepanekuid ja ka komisjonis arutada, kas mingisuguseid elemente jõustada kiiresti ja mõnda natukene aeglasemalt. Siin on võimalus, et me saame diskussioonide käigus arutada, kuidas seda täpsemalt ellu viia.

10:55 Aseesimees Siim Kallas

Liina Kersna, palun!

10:55 Liina Kersna

Aitäh, hea eesistuja! Austatud ettekandja! Ma jätkan toitjakaotuspensionini teemal. Me oleme seda teemat õiguskantsleri ettepanekul tõesti ka sotsiaalkomisjonis arutanud. Tegelikult tunnistab probleemi ka Sotsiaalministeerium, kes on lubanud olukorda parandada. Ma saan aru, et tegelikult ei ole küsimus mitte sisus, vaid vormis. See, et me nimetame toitjakaotuspensionini pensioniks, on niimoodi kujunenud, kuid sisuliselt on tegemist siiski toetusega. Kas ma olen õigesti aru saanud?

10:56 Maris Lauri

Aitäh! Tundub jah, et probleem on selles, et selle rahalise toetuse nimetus on pension. Meie maksusüsteemis on nii, et kõik asjad, mis on loetletud pensioni all, lähevad maksustamise alla. Meil oli sotsiaalkomisjonis eelmise koosseisu ajal diskussioon ka selle üle, et osa inimesi saab praegu veel töövõimetuspensionini ja miks neid koheldakse teistmoodi, kui koheldakse neid, kes lähevad uue süsteemi alla, töövõime hindamise alla. Vaat see on seesama asi. Selle tõttu, et riigi makstav tugi on nimetatud pensioniks, läheb ta maksustamise alla. Kõik. Punkt.

10:57 Aseesimees Siim Kallas

Kristen Michal, teine küsimus, palun!

10:57 Kristen Michal

Hea juhataja! Austatud ettekandja! Kui ühel hetkel selgus, et pensionärid saavad täiendava maksustamise osaliseks, siis ma mäletan, et tollane sotsiaalminister Kaia Iva oli kaunis ehmunud, palus vabandust ja lubas, et kõik saab korda. Jüri Ratas isegi ei ole vabandust palunud. Kas teie olete kuulnud, et ta on seda teinud? Ta on paljude muude asjade eest vabandust palunud, aga selle eest, et see valitsus on esimene Eesti ajaloos, kes pensionäre täiendavalt maksustab, ta vabandust palunud ei ole. Võib-olla ta peaks seda tegema, ei tea. Aga mul on küsimus. Kas te olete selle eelnõu menetlemise või arutamise käigus aru saanud, miks ometi koalitsioon seda eelnõu toetada ei taha, vaid tahab seda menetleda lõputult ja surnuks?

10:57 Maris Lauri

Aitäh! Ei, ma ei tea seda. Miks ja kuidas see eelnõu edasi läheb? Ma tõesti loodan, et eelnõu leiab siin saalis toetust ja me läheme sellega kiiresti edasi, et see ei jää kuskile sahtli- või riulinurka tolmuma. Miks see asi kunagi juhtus? Ma arvan, et osa inimeste, enamiku puhul oli tegemist sellega, et asju tehti kiirustades, läbi mõtlemata. Seetõttu hirmutab mind igasugune asi, iga suurem muudatus, mis tahetakse kiiresti läbi viia, aga mis vajab rohkem analüüsi. Ma osutan siin eelkõige pensionisüsteemi lõhkumisele. Aga ma siiski kahtlustan, et võib-olla seda vabandust ei tulnud sellepärast, et teati täpselt, mida tehakse. Need, kes ei olnud aru saanud, mida tehakse, ehmusid ja palusid vabandust, ja need, kes olid aru saanud, need ei palunud vabandust.

10:59 Aseesimees Siim Kallas

Erkki Keldo, palun küsimus!

10:59 Erkki Keldo

Aitäh! Hea ettekandja! Kui me vaatame ministeeriumi arvutusi, siis näeme, et seaduseelnõu mõjutaks kõige enam nii töötavaid kui ka mittetöötavaid pensionäre, kelle kuuteenistus on vahemikus 500–1200 eurot, see mõjutaks neid pensionäre kõige enam. Kui tänase seaduse järgi hakatakse keskmist pensioni tulumaksustama, siis meie muudatusega võetakse nad tulumaksustamise alt välja, mis oleks minu arvates – mulle tundub vähemalt – kõige õiglasem. Mina isiklikult ei näe, et riik peaks kõige rohkem maksu koguma pensionäridelt, kes töötavad või ei tööta ja kelle sissetulek on 500–1200 eurot. Kas te peate seda õiglaseks, et tänane valitsus on sellist teed läinud?

10:59 Maris Lauri

Aitäh! See näitab tegelikult kehtiva maksusüsteemi äraspidisust, mis kõige karmimalt kohtleb just neid, kelle sissetulekud hakkavad ületama miinimumi ja lähevad järjest suuremaks. See on selle maksusüsteemi viga. Seepärast ma ütlen, et see on äraspidine astmeline tulumaks. Astmed tekitavad astmete vaheldumisel alati maksumäära tõusu ja täpselt nii on ka selle süsteemiga juhtunud. See on selle maksusüsteemi viga. Kui oleks endiselt jätkatud, siis selliseid probleeme ei oleks tekkinud.

11:00 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Küsimusi rohkem ei ole. Nüüd on kaasettekandja kord. Kaasettekandja on Aivar Kokk, rahanduskomisjoni esimees.

11:01 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Riigikogu rahanduskomisjon arutas oma 17. septembri istungil Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 14. Kutsutud oli Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna juhataja Lemmi Oro ja seda eelnõu tutvustas meile, nii nagu ta tegi praegugi, Maris Lauri.

Oli mitmeid küsimusi. Paarist küsimusest, ma arvan, peaks rääkima: üks oli tähtaja määramise ja teine IT-süsteemide võimekuse kohta. Kui me tähtajast rääkisime, siis Maris Lauri ütles, et see on komisjoni arutelu teema. Kui me rääkisime IT-võimekusest, siis selgus, et kahjuks on tänane seis see, et Sotsiaalministeeriumi väitel oleks võimalik sellisele süsteemile või muudatusele üle minna alles aastal 2021. Need on kaks murekohta, mis täna selle eelnõu juures on. SKAIS2 ei ole veel kuhugi jõudnud ja SKAIS1 on täpselt seal kohal, kus ta oli sel ajal, kui mitmed tänased kolleegid olid ministrid. Kahjuks ei toimi IT-süsteem alati nii hästi, kui me tahaksime, kuigi sotsiaalkomisjon on alati hoidnud, nagu öeldakse, terava pilgu all seda, et kõik asjad õigel ajal valmis saaksid.

Komisjoni otsus oli saata eelnõu saali. Ma arvan, et siin saalis olijatest ei ole keegi selle vastu, et pensionide tulumaksuvabastus võiks olla seotud keskmise pensioniga. Kindlasti on erinevaid arusaamu, kas sissetulekud peaksid olema erinevalt maksustatud või mitte. Siin vahepeal võidi saalis mõne küsimuse juures võib-olla asjast valesti aru saada, seetõttu ütlen, et sissetulekuid maksustatakse ühtemoodi, on selle sissetuleku sees siis pension või palk, kuni 1200-eurose sissetuleku puhul on 500 eurot ikkagi tulumaksuvaba, sõltumata sellest, milline on selle sissetuleku vorm. Aga aitäh!

11:03 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh, härra kaasettekandja! Teile soovitakse esitada ka küsimusi. Aivar Sõerd, palun!

11:03 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud komisjoni esindaja! Me saime selle eelnõu mõjuanalüüsid Rahandusministeeriumilt täna hommikul. Kui need analüüsid oleksid olnud meil komisjonis laua peal, siis komisjoni arutelu oleks võib-olla võtnud natukene teise suuna või saanud natukene hõlmavama iseloomu. Ma pean nüüd küsima nende andmete kohta. Teie olete nendega juba eile õhtust saadik saanud tutvuda, meile tulid need täna hommikul. Kui ma õigesti aru saan, siis töötavatelt pensionäridelt kogutakse aastas 239 miljonit eurot tulumaksu ja eelnõu vähendaks töötavate pensionäride maksukoormust 93 miljonit eurot. Lükake ümber, kui see ei ole nii. Miks on nii, et selle teie palju kiidetud tagurpidi astmetega tulumaksusüsteemiga kogutakse maksutulu just nendelt, kes on kõige

vähem kindlustatud, kõige haavatavamad: aasta lõpus sünnitushüvitise saajad, toitjakaotuspensioni saajad, koondamishüvitise saajad ja ka need õnnetud töötavad pensionärid ...

11:05 Aseesimees Siim Kallas

Küsimus!

11:05 Aivar Sõerd

Miks niimoodi on? Mis maksupoliitika see teil selline on?

11:05 Aivar Kokk

Aitäh, Aivar, väga hea küsimuse eest! Toitjakaotuspensioni on maksustatud vist nii kaua, kui mina olen siin saalis olnud, sõltumata sellest, milline valitsus on hetkel olnud. Aga kui me räägime pensionite maksustamisest, siis ma veel kord rõhutan, et tulude maksustamisel on kuni 1200 euro suuruse sissetuleku korral kõigil 500 eurolt tulumaks 0 eurot, sealt edasi, kuni 2200 euron on maksustamine lineaarne ja 2200-eurose sissetuleku puhul hakatakse tulumaksu maksma alates sissetuleku esimesest eurost. Kui näiteks tulumaks on 1200 euro juures, pension on 500 ja palk 700 eurot, siis kas tulumaks võetakse palgalt või pensionilt? See on selle inimese enda kokku leppida, aga 500 eurot on igal juhul tulumaksuvaba. Võib alati öelda, et pension on see, mis on tulumaksuvaba. See lihtsalt nii on. Aga kui me räägime sellest eelnõust, siis, nagu sa mäletad, komisjon suunas ta siia saali. Komisjon ei teinud otsust, et see eelnõu halb oleks.

11:06 Aseesimees Siim Kallas

Liina Kersna, palun!

11:06 Liina Kersna

Suur tänu, hea eesistuja! Austatud ettekandja! Minu küsimus puudutab jätkuvalt toitjakaotuspensioni. Kas see teema oli teil komisjonis arutlusel ja kas valitsus möönis, et see on probleem, et me praegu maksustame ka toitjakaotuspensioni?

11:06 Aivar Kokk

Aitäh väga hea küsimuse eest, Liina! Rahanduskomisjon on saatnud minu allkirjaga kirja Rahandusministeeriumile, et seda probleemi lahendada. Meile on tulnud ka vastus, et ministeerium menetleb seda ja valmistab ette eelnõu. Aga täna on siin eelnõu olemas ja me saame öelda lihtsalt seda, et kevadel me selle pöördumise komisjoni nimel tegime.

11:07 Aseesimees Siim Kallas

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

11:07 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Kuulasin seda teie juttu, et küll teeks, aga näed, IT-süsteem ei lase või see ei ole valmis või mis iganes. Ja ma mõtlen, et huvitav, et see IT-süsteem ei seganud teid siis, kui te otsustasite pensionäridele kõrgema maksu peale panna, siis ei olnud süsteem kuidagi takistuseks, sai pensionäridelt üle 90 miljoni rohkem kokku kogutud küll. Nii et see jutt ei ole muidugi väga tõsiselt võetav. Aga minu küsimus puudutab lubatud 50-eurost täiendavat pensionäride tulumaksuvabastust järgmisel aastal. Mõni aeg tagasi käisid valitsuse liikmed sõnades välja, et pensionäridel tuleb järgmisel aastal 50 eurot täiendavat tulumaksuvabastust. Sel nädalal, kui eelarve üle anti, selgus, et tuhkagi. Kuhu see siis haihtus, kuhu see kadus? Kindlasti te rääkisite sellest komisjonis ka selle eelnõu menetlemise käigus. Mis selle lubatud 50-eurose täiendava tulumaksuvabastusega sai?

11:08 Aivar Kokk

Aitäh väga hea küsimuse eest! Lõpust alustades ütlen, et ma ei mäleta, kas komisjonis see oli laua peal või mitte, ma väga ei mäleta, et oleks olnud. Aga esimese poole kohta ütlen, et see, kui valitsus esitab järgmise aasta riigieelarve eelnõu, siis see on valitsuse ettepanek. Nagu me teame, kõik eelnõud saavad seaduseks siis, kui on Riigikogus läbinud kolm lugemist. Riigikogu teeb lõpliku otsuse, millistest

vahenditest mida tehakse. Nii et kõigil Riigikogu liikmetel on võimalus teha esimese ja teise lugemise vahel ettepanekuid. Ka Reformierakonna poolt on rahanduskomisjonis neli väga tugevat liiget. Ma loodan, et lõppkokkuvõttes tehakse häid ja õigeid otsuseid. Alati tuleb arvestada, et raha on täpselt nii palju, kui on, ühest taskust teise tõstmisega tavaliselt raha juurde ei teki, aga tuleb vaadata prioriteete. Minu küsimus on seesama, mis ta oli läbirääkimistel. Sel hetkel öeldi, et ei suudeta IT-lahendust teha, selles ei saa süüdistada ühte, teist ega kolmandat valitsust. Kui ma õigesti mäletan, siis võib-olla 2011 või 2012 hakati juba SKAIS2 rakendama. Varem veel. Siin saalis on mitmeid selle valdkonna ministreid. Kõik on pingutanud selle nimel, et SKAIS2 valmis saaks, aga kahjuks ei ole ta suures plaanis veel mitte kuhugi jõudnud. Aga kindlasti on see teema üleval ja see suurusjärg on enam-vähem sama, mis on seitsmeeurosel pensionitõusul või tulumaksuvabastusel, suurusjärgud on ühed ja samad.

11:10 Aseesimees Siim Kallas

Nii, kolmanda küsimuse esitamise võimalust ei ole, härra Ernits on oma kaks küsimust ammendanud. Vilja Toomast on järgmine.

11:10 Vilja Toomast

Aitäh! Seda SKAIS2 saagat me teame siin saalis vist kõik, see on kestnud tõesti varsti kümme aastat või rohkem. Aga mul on meeles ka see, et SKAIS1-le anti raha juurde, et see kõik vajadused rahuldaks, kuni SKAIS2 valmis saab. Nii et kas siis sai vähe raha või milles oli küsimus, et me ei saa nüüd seda eelnõu SKAIS1-ga ära lahendada? Okei, see selleks. Aga mu tõsisem küsimus puudutab seda, et natukene kummaliselt kõlab see seletus, et kevadel saatsime komisjoni nimel kirja valitsusele ja nüüd ootame, et valitsus teeks sisuliselt üherealise eelnõu. Miks komisjon ise seda eelnõu välja ei paku, miks ta neid kirju kirjutab? Komisjonil on võimalus see eelnõu kirja panna, siia suurde saali tulla ja see küsimus lahendada. Tundub ju loogiline?

11:11 Aivar Kokk

Aitäh! Ma tean, et sa oled nii mõnedki eelnõud esitanud, mis on mõne huvigrupi poolt lastud mõnel advokaadibürool teha. Meil ei ole mõtet seda eelnõu advokaadibüroolt tellida, kuna meil on ametnikud, kes seda valdkonda väga hästi tunnevad. Praegu on juba sellel teemal eelnõu olemas, väga hea, te olete ju esitanud selle. Samasisulise eelnõu idee on ministeeriumisse saadetud ja me saame selle eelnõu juures seda kohta arutada. Ma arvan, et siin saalis keegi ei vaidlusta, et küsimus on lihtsalt nimetuses. Kuna seal sees on sõna "pension", siis on ta läinud tulumaksustamisele.

11:12 Aseesimees Siim Kallas

Maris Lauri, palun!

11:12 Maris Lauri

Aitäh! Tahtsin head komisjoni esimeest natuke korrigeerida. Me võime eelnõusid kirjutada ka ise.

11:12 Aivar Kokk

Muidugi võime!

11:12 Maris Lauri

Me võime kasutada Riigikogu osakondade abi. Mina isiklikult olen seda teinud, ma ei ole ühtegi advokaati kuskilt võtnud ja on väga hea eelnõu saanud. Meil on ka Arenguseire Keskus nüüd olemas. See oli lihtsalt märkus.

11:12 Aivar Kokk

Väga hea! Kui enne oli küsimus, miks komisjon ei ole eelnõu esitanud, siis ütlen, et ka teie erakonnast on komisjonis neli liiget ja praegu on teie poolt see esitatud.

11:12 Aseesimees Siim Kallas

Keit Pentus-Rosimannus, teine küsimus.

11:12 Keit Pentus-Rosimannus

Hea ettekandja! Sina olid koalitsiooni liige ka eelmises koosseisus, kui kogu see pensionäride maksutõus korraldati. Sa mäletad tõenäoliselt päris hästi, et juba eelmises koosseisus oli samasugune Reformierakonna eelnõu menetluses. Tol korral rahanduskomisjon menetles selle lihtsalt surnuks, st keeldus seda pärast esimest lugemist päevakorda panemast ja saali toomast. Sestap ma küsin üle: sina kui komisjoni esimees, kuidas sa näed selle eelnõu menetlusgraafikut, millal see eelnõu jõuab sinu ettepaneku kohaselt saali teisele lugemisele? Kas me saame olla kindlad, et me jõuame selle eelnõu seadusena vastu võtta enne kui riigieelarve seaduse, et saaks riigieelarves järgmiseks aastaks muudatused teha ja et järgmisel aastal pensionäride selline kõrgem maksustamine enam ei kehtiks?

11:13 Aivar Kokk

Kui tagantpoolt alustada, rääkida sellest, millal see eelnõu seaduseks muutub, millal selle rakendumise aeg on, siis see on ju Riigikogu otsus. Praegu see, mis on kirjutatud siia eelnõusse, ei ole loogiline. Seda me ka komisjonis arutasime, see käib töö käigus. Millal mingi eelnõu jõuab teisele lugemisele, seda ei saa täna küll mitte öelda, sest ükski eelnõu ei ole Riigikogus ega komisjonis selline asi, mis jookseb lihtsalt sealt läbi. Kes rahanduskomisjonis on, need teavad, et me kõiki eelnõusid menetleme nii, et lõpuks oleksid need väga head. Mõnda teemat menetleme pikemalt, mõni asi seisab riuli peal, kuna ei ole head lahendust leitud. Aga kui kõik läheb hästi ja kõik probleemid lahenduse leiavad, siis jõuab ta see aasta siia, kui ei leita, siis jõuab ta hiljem. Täna öelda, mis kuupäeval see teisele lugemisele tuleb, oleks väga vale, sest see on komisjoni otsus, mitte komisjoni esimehe otsus.

11:14 Aseesimees Siim Kallas

Nii. Aitäh kaasettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd on võimalus pidada kõnesid, avan seega läbirääkimised. Fraktsioonide esindajatel on võimalik pidada kõne. Jürgen Ligi Reformierakonna nimel on esimesena registreerunud.

11:15 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Nagu Isamaa suurte valimislubadustega ikka on, tuleb Riigikogul teha sõnnikust saia. See eelnõu on Isamaa eelmiste valimislubaduste üks tagajärgi ja üks olukordi, kus me ühes nurgas saia ka valmis saaksime, väikese saia. Me lahendaksime selle tulumaksukäki ühe probleemi, see on see, et pensione maksustatakse kõrgemalt. Ma ei tea siin saalis ühtegi poliitikut ega parteid, kes oleks kunagi sõandanud sisuliselt vastu vaielda sellele, et keskmine pension võiks olla tulumaksuvaba. Tuletan siis neid sõnnikuhunnikuid meelde. Tasuta kõrgharidus, maamaksuvabastus või kolmas samm – need on kõik asjad, millest saia oli palju keerulisem teha. Siin on vähemalt ühest osast hunnikust see võimalik. Sellepärast kutsun ma üles seda eelnõu tõsiselt võtma ja kolmandal lugemisel seadust ka vastu võtma. Ei ole vaja mitte lihtsalt siin kala mängida, vaadata tühja pilguga ja oodata, millal see asi lõpeb. Eelmises Riigikogu koosseisus oli meie ettepanek radikaalsem, see oli see, et maksustatavast tulust arvestataks pensionid üldse välja, aga loomulikult me nägime vastukaja, et meie esitatud kujul asja ei toetata. Me teeme selle siis nüüd kujul, mille poolt ka teised erakonnad võiksid olla.

Kõigepealt, kolmanda samba maksustamine. Siin on riik käitunud valelikult, on välja lubatud maksustamissüsteemi muutnud. Maksusoodustus, mis kolmandasse sambasse raha paigutamisel tekib, kaob ära, kuna Isamaa on leidnud nii toreda tulumaksuvabastuse, mis on astmeline. Kolmanda samba lubadust tuleb täita, see eelnõu seda ka täidaks. Teise sambaga on sama lugu. Kui ikkagi suur osa inimesi suuresti vabatahtlikult sellega liitus, siis oli ka teada, kuidas maksustatakse väljamakseid. Nüüd on see printsiip rikutud. Mis veel selle tulumaksuga on ja mis on veel koledam, see on muidugi esimene samm. Töötavad pensionärid saavad ikka paraja paugu. See on tegelikult mõnitamine, kui selgub, et nad hakkavad maksuma varasemast väga palju rohkem tulumaksu, kui nad tööle lähevad või kui nad hakkavad tööl käies pensioni saama. Seda kõike oli oodata. Keegi ütles, et siin oli mingisugune tööõnnetus. Selle ütleja nimi oli Peeter. Ei olnud tööõnnetus, see oli kõik eelnõu seletuskirjas kirjas. Me oleme sellest väga pikalt rääkinud ka selle eelnõu menetlemise käigus. Aga seda debatti – ma räägin siin tulumaksust – ei lastud meil menetlemise käigus suuresti pidada.

Toitjakaotuspension olemuselt sobibki pensioniks, aga siin tekib see asi, et kuna pensioni enam eraldi tulumaksust ei vabastata, nii nagu varasema tulumaksusüsteemi puhul oli, siis ta langeb tulumaksu alla. Selles mõttes on see prognoositud viga, ka õiguskantsler on sellele tähelepanu juhtinud. See erineb

elalise maksustamisest ja tulumaksusüsteemi autorid pidid teadma, et nii läheb. Tuletame veel kord meelde: see kõik oli ette teada, see kõik on kirjas teie tulumaksuvabastuse eelnõu seletuskirjas ja mingeid üllatusi ei ole.

Palun lisaaega, võib-olla läheb vaja!

11:20 Aseesimees Siim Kallas

Kui palju?

11:20 Jürgen Ligi

Kolm minutit andke, siis vaatame.

11:20 Aseesimees Siim Kallas

Kolm minutit lisaaega saab.

11:20 Jürgen Ligi

Ideaalses maailmas võiks olla maksuvaba miinimum nii kõrge, et seda probleemi üldse ei teki, aga selleks ilmselt ärarüüstatud eelarve võimeline ei ole. Sellepärast oleme teinud eelnõu, kus lahendatakse ainult see kõige valusam probleem. Ajaloolistel põhjustel ei saa meie pensionid olla kunagi nii suured, kui nad on samadel põhjustel olnud vanades suurtes majandustes, rikastes riikides. Sellepärast peame me pensionisüsteemiga eraldi tegelema. Nagu on aru saada, see valitsus on otsustanud, et pensionid ei tohigi suured olla, ja nad rüüstavad ka teist sammast. See eelnõu aitab ka siin kaasa, see aitab siiski kõigele vaatamata suurendada pensionisüsteemi usaldusväärsust.

Nii et palun parteidel käituda oma programmide ja lubaduste kohaselt, unustada see loll lubadus ja see asi, mis te tegite 2016. aasta otsusega. Vabastagem pensionid ilma diskrimineerimata keskmise vanaduspensioni ulatuses tulumaksust ja hääletagem selle eelnõu poolt kolm korda järjest. Aitäh!

11:22 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Ka ei ole ettepanekut eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata, seega on selle eelnõu ehk Reformierakonna algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 14 esimene lugemine lõpetatud. Eelnõu kohta muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 10. oktoober kell 17.15.

2. 11:22 Sotsiaalmaksuseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu (42 SE) esimene lugemine

11:22 Aseesimees Siim Kallas

Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde. Järgmine päevakorrapunkt on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud sotsiaalmaksuseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu 42 esimene lugemine. Ettekandjaks palun kõnetooli Riigikogu liikme Riina Sikkuti.

11:23 Riina Sikkut

Hea juhataja! Head kolleegid! Väga tore, et meil on siin selline pensioniteemaline hommik või istung. Tõesti, sotsiaaldemokraatide fraktsioon on esitanud sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Me soovime muuta lihtsalt § 7. Miks? Praegu, kui vaadata ka meedias toimuvaid arutelusid, võib jääda mulje, et meie pensionisüsteemi nõrkusteks oleks justkui valikuvabaduse puudumine ja vähene tootlus, aga tegelikult ei ole see kaugeltki nii. Vaatame seda, mis on pensioni eesmärk: tagada toimetulek inimestele eas, kui nad tervise tõttu ei saa või nad ei soovi enam töötada. Nii et keskne on toimetuleku tagamine. Seda ei suuda me olukorras, kus töötajate arv väheneb, jooksvast maksutulust enam teha. Aga nii nagu on tervishoius ootustega, täpselt samamoodi on ka pensioni puhul ootused, et pärast töötamise lõpetamist oleks võimalik oma elukvaliteeti hoida, oleks võimalik nüüd, kui aega on, tegeleda hobidega, millega tegeldi varemgi, oleks võimalik näiteks käia rohkem teatris kui varem. Me ei saa jooksvast maksutulust tagada inimestele sellist pensionide asendusmäära, mis tooks kaasa nende ootustele vastava elukvaliteedi. Inimesed soovivad uuringute järgi saada 60–70% oma senisest sissetulekust ka pensionieas. Meie esimese samba asendusmäär püsib praegustel pensionäridel 40%

ringis. Olukorrast, kus kaks töötajat maksab ühele inimesele pensioni, liigume me demograafiliste arengute tõttu selle poole, et 1,2 või 1,3 inimest hakkab maksma ühe inimese pensioni. Jooksvast maksutulust, nagu ma ütlesin, seda teha ei saa.

Mis on lahendus? Mis on meie pensionisüsteemi tegelik murekoht? See, et me säästame liiga vähe. Kui vaadata teisi riike, kus pensionite asendusmäär on kõrgem, siis seal on üks vastus: tööandjad samuti panustavad. See on see ka Eestis pikalt räägitud võimalus suurendada tööandja rolli inimestele pensioni kogumisel. Teate, see on Eestis juba võimalik. 1. jaanuarist 2012 on tööandjal võimalik panustada inimese kolmandasse sambasse. Ja mis veel, tööandjad isegi teevad seda! Aga need on enamasti välisettevõtete filiaalid või tütarettevõtted, mis Eestis tegutsevad, emaettevõtte personalipoliitika ja tasustamispoliitika osa on see, et jah, nad ei mõtle mitte ainult töötaja selle või järgmise kuu sissetuleku peale, vaid nad kindlustavad tema toimetuleku ka pensionieas. Meil oli 2018. aastal 111 tööandjat, kes panustasid 2127 töötaja eest kogusummas 2,5 miljonit eurot. Nii et on 111 tööandjat, kes juba panustavad. Kes need siis on? Enamasti on need finantssektori ettevõtted, kes panustavad suhteliselt kõrget palka teenivate inimeste eest, ja ka need inimesed ise saavad aru, et vabatahtlik kogumine kolmandasse pensionisambasse on oluline. Samas, kui me vaatame, kelle toimetulek pensionieas on kõige problemaatilisem, siis need ei ole mitte keskmisest kõrgemat palka teenivad inimesed, kelle varanduslik seis on nagunii parem, sest säästnud on niikuinii suuremad. Oluline on, et ka keskmise ja madalama palgaga töötajate puhul oleks see säästmine või kogumine tööeas suurem.

Miks ülejäänud tööandjad ei panusta? Üks põhjusi, mida ka tööandjate keskliit on välja toonud, on see, et praegu on panustamine kallis. Kui tööandja otsustab kolmandasse sambasse vabatahtlikult panustada näiteks protsendi või kaks inimese töötasust, siis ta maksab selle pealt 33% sotsiaalmaksu. Tulumaksuseaduses on erand tehtud, tulumaksu maksma ei pea, aga sotsiaalmaksu maksab täie rauaga. Ehk ta panustab inimese kolme pensionisambasse korraga: ta panustab esimesse pensionisambasse; kui inimene on teise sambaga liitunud, siis panustab teise pensionisambasse; ja seejärel on see vabatahtlik panus kolmandasse pensionisambasse. Tööandjad on öelnud, et see on olukord, kus pensionimaksetelt tuleb tasuda veel pensionimaksu. Meie esitatud eelnõu idee ongi selles, et kui tööandja soovib kolmandasse sambasse töötaja eest täiendavalt panustada, siis jah, 13% ravikindlustuse jaoks tuleb tasuda, kui inimesel on ravikindlustus, seda summat arvestatakse proportsionaalselt tema sissetulekuga, seda tulebki edasi maksta, aga seda 20%, mis läheb esimesse ja teise pensionisambasse, ei tuleks maksta, kui panus kolmandasse sambasse juba tehakse. Idee, suur plaan on ikkagi liikuda sennapoole, et ka madalama sissetulekuga töötajad, kelle säästnud on väiksemad ja kelle vabatahtlik võime säästa jooksvalt tööea jooksul on madalam, aga kellel vanadusrisk põhjustab suuremaid probleeme toimetulekuga, saaksid seda tööandjate panust kasutada.

Vaatame rahalist mõju. Praegu panustatakse 2,5 miljonit eurot aastas, sealt laekub pensionikindlustusele pool miljonit eurot. Kui me teeme selle seadusemuudatuse, siis negatiivne mõju riigieelarvele on pool miljonit eurot. See on väike summa. Aga ütleme, et panustajate arv kasvab kaks või kolm korda. Kui 2,5 miljoni euro asemel panustavad tööandjad kollektiivselt näiteks 6,5 miljonit eurot kolmandasse sambasse, siis on riigieelarve omadega juba plussis, sest see 13%, mis läheb tervisekindlustusse, on juba suurem summa kui see esimeses sambas kaotatud pool miljonit. Nii et eelarvemõju on marginaalne, potentsiaal eelarvetulu kasvatada on täiesti olemas. Seetõttu ma loodan, et te toetate sellise seadusemuudatusega edasiminekut.

Vaatame neid tööandjaid, kes praegu juba panustavad, et mis need plussid on, miks nad seda teevad, ja mis on tegelikult need skeemid. Kolmandasse sambasse panustamise puhul pluss ongi paindlikkus. Tööandjad on öelnud, et iga tööandja saab välja töötada endale sobiva skeemi. On ettevõtteid, mis ütlevad, et jah, tööandja panustab, kui töötaja panustab ka, ehk kui töötaja maksab kolmandasse pensionisambasse protsendi oma sissetulekust, siis tööandja paneb protsendi ka omalt poolt. On tööandjaid, kes panustavad 3% kolmandasse sambasse, töötaja panus on vabatahtlik, töötaja saab ise otsustada, kas ta soovib lisaks koguda või mitte. On tööandjaid, kes panustavad protsendi palgast või kuni 5% palgast, ja töötaja saab ise valida, milline summa see on, kui palju tööandja panustab. On tööandjaid, kes panustavad kolmandiku töötaja panusest, kes eeldavad, et töötaja enda kogumishuvi peab olema suurem, ja nemad panustavad kolmandiku töötaja pandust. Ettevõtted, kes panustavad, on SEB, Luminor, Eesti Pank, aga näiteks ka vanglate amet, mis ei tegutse finantssektoris ja kus töötavad inimesed ei ole kõrgepalgalised. See võiks olla meie suund, et ka inimestel, kelle sissetulek on praegu väiksem, see boonus, osa sellest, kaudne kasu ka praeguse madala palga teenimisel oleks see, et toimetulek kindlustatakse pensionieas suuremas määras.

Nii. Mis on olnud senine kriitika? Me oleme tööandjapensioni arutanud juba üle kümne aasta. Esimese hooga küsitakse kohe, et aga siis hakatakse ju palka maksma kolmandasse sambasse. Esiteks on juba praegu seaduses piirid peal, tulumaksuvabalt saab aasta jooksul panustada kuni 15% tulumaksuga maksustatud aasta väljamaksetelt või kuni 6000 eurot aastas. Sa ei saa ühelegi kõrgepalgalisele töötajale kolmanda samba kaudu tema töötasu välja maksta. Teine küsimus on see, et aga kolmas sammas on paindlikum, ta ei ole nii reguleeritud kui teine sammas, sealt saab jooksvalt raha välja võtta tööea jooksul. Tõesti, varem oli see puhtalt nii, alates 2017. aastast on tehtud seadusemuudatus, mis võimaldab sõlmida selliseid kindlustuslepinguid tööandja panustamise korral, et raha vabatahtlik väljavõtmine tööeas ei ole võimalik. See on mõeldud pikaajaliseks kogumiseks ja väljamakseid saab teha alles pensioniea saabudes.

Nii et ma loodan, et me ühiselt saame seista selle eest, et kõik, ka madalama sissetulekuga inimesed, saaksid oma pensioniks koguda suuremas määras raha, koguda tööandja abiga, ja kõiki meid ootab pensionile jäädes selline igakuine sissetulek, mis vastab meie ootustele. Aitäh!

11:33 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimusi on. Jürgen Ligi, palun!

11:33 Jürgen Ligi

Aitäh! Soovin õnne paremäärmusliku eelnõu puhul! Aga illustreerige seda, miks te sellise esitasite. Nii valitsus kui ka opositsiooni enamus on siin ühel meelel, et võetakse raha riigieelarvest (üldiselt püütakse seda raha ju tulumaksu abil nõrgematele anda) ja teistpidi pensioni esimesest sambast, sotsiaalmaksu hakkab vähem laekuma. Need, kes kolmandasse sambasse maksavad, on teadagi tuludetsiili ülemises tipus, olgu siis tööandja või eraisikuna. Mida teie arvutused näitavad selle maksusoodustuse sotsiaalse mõju kohta? Muide, see mõju on analoogne enamiku maksusoodustuste sotsiaalse mõjuga.

11:34 Riina Sikkut

Täna, tänan, Jürgen, sellise vasakpoolse küsimuse eest! Tõesti, praegu on panustajaid väga vähe, nad on keskendunud teatud sektoritesse, nagu ma ütlesin, on see eelkõige finantssektor, ja tegemist on töötajatega, kelle sissetulek on suur. Meie eelnõu mõte on, et see ei peaks niimoodi olema, tööandjapensionist peaks osa saama kõik. Praegu panustavad need, kellel on võimalik oma töötajatele rohkem kulutada, kellele see tööjõukulude kasv – kolmanda samba panus pluss 33% sotsiaalmaksu – ei käi üle jõu, aga tööandjad, kellel tööjõukulud on rangemalt piiratud, kes ei saa sellisel määral neid kulusi teha, neid sissemakseid ei tee. Nii et me seisame selgelt madalapalgaliste eest, selle eest, et ka nemad saaksid tööandjapensionist osa. Meil ei ole tuleviku eakate toimetuleku parandamiseks teha mitte midagi muud kui praegu rohkem koguda.

11:36 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Urmas Espenberg, palun!

11:36 Urmas Espenberg

Austatud juhataja! Hea ettekandja! Küllaltki tähelepanuväärne eelnõu sotsidelt, aga nagu juba Jürgen Ligi mainis, enamiku vastutusest tahate veeretada ettevõtjate kaela. Ettevõtjatel on see sotsiaalmaks niigi väga suur, takistab ka ettevõtluse arengut. Aga mõte on selles, et kuna kolmandal sambal eriti hästi ei lähe ja teise samba reform on ka plaanis, kas poleks siis otstarbekas hakata neid asju laiemalt vaatama, üldse kogumispensionide võtmes, et sinna panustaks inimene ise, ettevõtja ja ka võib-olla riik ning võib-olla kuidagi ühendada pensioni- ja tervisekindlustuse süsteemid.

11:37 Riina Sikkut

Aitäh! Ma olen täiesti nõus, et ettevõtete sotsiaalmaksukoormus on suur ja just seetõttu ei ole vaja seda ettevõtete head, inimeste tulevasse toimetulekusse suunatud panust täiendavalt sotsiaalmaksuga maksustada. Seetõttu ongi meie ettepanek, et 20% sotsiaalmaksu, mis läheks pensionikindlustusse, ei oleks seda tüüpi kolmanda samba panuselt vaja enam maksta. Muidugi, pensionisüsteemi tuleb vaadata tervikuna. Eelnõu kohta saab teha muudatusettepanekuid. Näiteks on siin taustal ka see küsimus, et võib-olla tööandjad võiksid panustada teise sambasse. Ma olen täiesti nõus, ma arvan, et

kui praegu on olemas võimalus panustada kolmandasse sambasse, siis võib-olla võiks anda variandi panustada ka teise sambasse. Teise samba investeringud on palju rohkem reguleeritud, nad on palju rohkem kaitstud, nad on kaitstud ka Tagatisfondi seaduse alusel. Nii et kui keegi teeb midagi kriminaalset, rikub seadust ja inimeste pensionisäästude kaovad, siis need on riigi poolt tagatud. Ma arvan, et me peame vaatama pensionisüsteemi tervikuna ja kaaluma ka seda, et tööandja võiks panustada teise sambasse.

11:38 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Signe Riisalo, palun!

11:38 Signe Riisalo

Aitäh, hea eesistuja! Hea Riina Sikkut, kommenteerige minu mõttekäiku. Me oleme praegu Eestis olukorras, kus töötus on väga madal. Me oleme olukorras, kus meil on tegelikult tööjõupuudus. Kas see meede ja kui, siis kui palju aitab kaasa selleks, et tööandjad tõesti püüaksid olla töövõtjale atraktiivsemad, luua soodsamat keskkonda nii töökeskkonna kui ka tuleviku kindlustamise mõttes? Millised mõjud seal on?

11:39 Riina Sikkut

Aitäh! Väga hea küsimus. Mina arvan ka, et need ajad, kui inimene vaatas ainult palganumbrit, on möödas. Kui sa tööandjate vahel valid, ei ole see kõige olulisem kriteerium. Oluline on peresõbralikkus, see, kuidas toetatakse töö ja pereelu ühitamist. Oluline on see, kas kõik inimesed, ka näiteks vähenenud töövõimega inimesed, on kollektiivis võrdselt aktsepteeritud ja toetatud. Oluline on see, kas tööandja on keskkonna mõttes vastutustundlik. Täpselt samamoodi on oluline see, kas tööandja mõtleb oma töötajate tervise peale. On ju võimalik teha tervisekulutusi erisoodustusmaksuvabalt aasta jooksul. Oluline on see, et tööandja mõtleb inimese toimetulekule vanemas eas ehk aitab panustada ka tema tulevasse pensionisse.

11:40 Aseesimees Siim Kallas

Urve Tiidus, palun!

11:40 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Parlamendis valminud eelnõudel ei pea olema väljatöötamiskavatsust ega pea olema ka kooskõlastusringi. Kas teil on siiski olnud mingeid läbirääkimisi või kohtumisi reaalsete tööandjatega, et teada saada, mis nemad sellest mõttest arvavad?

11:40 Riina Sikkut

Aitäh! Tõesti, kuna tööandjapensionit on aasta jooksul korduvalt arutatud, siis on ka tööandjad väljendanud arvamust, et tegelikult oleks seda vaja, aga see peab olema maksude mõttes mõistlik. Nemad on välja toonud selle, et kui korraga tuleb panustada kolme pensionisambasse, tehes seda kolmanda samba sissemakset, siis see tundub ebamõistlik või üle jõu käiv. Aga ka selle eelnõu kohta on rahanduskomisjon ning Sotsiaalministeerium ja Rahandusministeerium esitanud oma arvamuse. Sotsiaalministeerium toetab, ta peab vajalikuks motiveerida tööandjaid tegema suuremas matus makseid töötaja vabatahtlikku pensionikindlustusse, kuid toob välja, et väljamaksete tegemise reeglite üle võiks läbi rääkida, pidades silmas just seda, mis vanuses ja kuidas on võimalik seda kogutud raha kolmandast sambast välja võtta. Ma olen sellega täiesti nõus. Rahandusministeerium toob välja mõju eelarvele ja viitab sellele, et kuna teist sammast tehakse ümber, siis tuleks vaadata süsteemi tervikuna ja eraldi kolmanda samba kohta seda otsust teha ei saa.

11:41 Aseesimees Siim Kallas

Urve Tiidus, teine küsimus, palun!

11:41 Urve Tiidus

Aitäh veel kord, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te tõite nüüd ära kahe ministeeriumi seisukohad. Okei. Minu küsimus puudutas realses elus tegutsevaid tööandjaid, isegi mitte nende

katusorganisatsioon. Kuivõrd ikkagi on tööandjate seisukohad, kui me räägime 50–200 inimesele tööd andvatest, n-ö nendest keskmistest ettevõtetest, selle eelnõuga kooskõlas? Kas teil sellist infot on?

11:42 Riina Sikkut

Aitäh! Tõesti, meie ettevõtjad on väga erinevad. On neid, kes on öelnud, et ei, nad ei ole kaalunud kolmandasse sambasse panustamist, sest nad pakuvad oma töötajatele seda, teist või kolmandat tüüpi toetust, näiteks peavad olulisemaks panustada tervisekulude katmisesse. On ettevõtjaid, kes ütlevad, et jah, kui see oleks maksude mõttes mõistlik, siis nad kaaluksid seda. On neid, kes ütlevad, et tõesti, see panustamine on praegu kallis, aga nad peavad seda oluliseks, niimoodi nad näitavad töötajatele, et nad väärtustavad neid või seisavad töötajate pikaajalise heaolu eest. Ei saa öelda, et ettevõtted oleksid kõik ühte meelt. On neid, kes suudavad praeguse skeemi alusel panustada, neid, kes tahaksid seda teha, ja neid, kes siis, kui see panustamine on vabatahtlik, ei kaaluks seda ka tulevikus.

11:43 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Jürgen Ligi, teine küsimus.

11:43 Jürgen Ligi

Aitäh! Igasugune sotsiaalsüsteemi ettevõtete kätte kantimine – aga siin käib see tegevus ju esimese samba ja tulumaksu arvel – suurendab ebavõrdsust. Siin ei ole mõtet maailma avastada. Aga kas te teate mõnda ettevõtjat, kes ütleks ei, kui talle öeldakse, et tal on võimalus vähem maksu maksta? Kas peaks sellist asja üldse niimoodi ettevõtjatelt küsima, nagu teie küsisite?

11:43 Riina Sikkut

Ma arvan, et ega ettevõtted ja üksikisikud ei erine selles mõttes kuidagi, et ka paljud inimesed eelistaksid vähem maksu maksta. See on igati ratsionaalne, see on loogiline, aga kolmanda samba panus ei tähenda ju ettevõttele kulude vähendamist. See panus kui suurem kulu tuleb ikkagi teha. See, et nende tööjõukulud kasvavad kolmandasse sambasse panustades, on selge. Ära raputa pead! Sa viitad sellele, et hakatakse palka kuidagi kolmandasse sambasse viima, aga kui inimeste igakuine toimetulek sõltub palgast, siis see ei ole töötaja jaoks aktsepteeritav. Selgelt on ees lagi, mis suure palga väljamaksmist kolmanda samba kaudu ei võimalda juba praegu. Kolmandaks, see kokkulepe, see leping sõlmitakse niikuinii töötaja ja tööandja vahel. Kui seal on see piirang, et välja saab võtta alles pensionile jäädes, siis ma ei oska öelda, kui palju on neid töötajaid, kes on nõus oma jooksva sissetuleku kätte saama 40 aasta pärast.

11:45 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Seega on kord jälle kaasettekandja käes, kelleks on rahanduskomisjoni esimees Aivar Kokk.

11:45 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas eelnõu 42, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud sotsiaalmaksuseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu oma 17. septembri istungil. Eelnõuga antakse tööandjale võimalus teha töötajale maksusoodustus, kasutades sissemakseid isiku kolmandasse pensionisambasse. Eelnõuga muudetakse ja täiendatakse sotsiaalmaksuseaduse § 7 lõiget 3 sättega, mille alusel oleks sotsiaalmaksu määraks 13% ka nende maksete puhul, mida tööandja teeb töötaja pensionifondi. Seejuures kehtiks selline madal määr nende sissemaksete korral, mis ei ületa tulumaksuseaduses sätestatud tulumaksuvabastuse piiri. Tuletan meelde, et see on kuni 15% inimese sissetulekust, kuid mitte rohkem kui 6000 eurot.

Komisjoni istungil osales maksupoliitika osakonna juhataja Lemmi Oro. Ta märkis, et pangandussektoris teevad tööandjatena makseid töötajate kolmandasse pensionisambasse SEB ja Luminor. Samas tuleb öelda, et seda teeb ka Eesti Pank, mis on toetanud panustamist kolmandasse pensionisambasse alates 1998. aastast ehk nii kaua, kui kolmas samm on olemas olnud. Eesti Pangas kogub kolmandasse sambasse raha 50% töötajatest. Lisaks pankadele on tööandjapensionisüsteemiga liitunud ka mõned väike- ja suurettevõtjad, riiklikud asutused ja haiglad. Aitäh!

11:47 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kas kaasettekandjale on küsimusi? Vähemalt ekraanil neid küsimusi näha ei ole, seega on küsimuste esitamise voor läbi. Nüüd on võimalik pidada läbirääkimisi, fraktsioonide esindajad saavad pidada kõnet. Helmen Kütt on registreerunud sotsiaaldemokraatide nimel.

11:47 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud ametikaaslased! Kohe alguses ütlen, et tegemist on väga hea ja vajaliku sotsiaalmaksuseaduse muutmise seadusega. Sotsiaaldemokraadid on seisukohal, et selle asemel, et lammutada olemasolevat kolmesambalist pensionisüsteemi, tuleks otsida võimalusi selle paremaks ja efektiivsemaks muutmiseks.

Eelnõu eesmärk ongi soodustada vabatahtlikku pensionikindlustust, suurendada toimetulekuvõimalusi pensionieas ning muuta tööandjapension kättesaadavaks võimaluseks suuremale osale töötajatele. Laiem eesmärk on soodustada tööandjate panust pensionisüsteemi ja seeläbi suunata töötajaid ise täiendavalt oma pensioniks koguma. Nii Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium kui ka Euroopa Komisjon on prognoosinud, et pensionitõus tulevikus aeglustub ja jääb palgatõusust maha. Teame ka seda, et demograafiliste protsesside tõttu halveneb tööealiste ja pensioniealiste suhe: täna on kaks töötajat, kuid 2050. aastal vaid 1,3 töötajat pensionäri kohta. Seetõttu ei suuda riik esimese samba pensioniga tagada keskmiselt isegi 40%-list asendusmäära. Selleks, et tulevikus oleksid pensionid suuremad, tuleks juba täna veelgi rohkem säästa. Praegused reeglid ei motiveeri aga tööandjaid kuidagi kolmandasse sambasse panustama, sest see on väga kulukas. Vaid üksikud Eesti tööandjad on seni seda võimalust kasutanud.

Täna esimesel lugemisel olev eelnõu muudaks ja täiendaks sotsiaalmaksuseaduse § 7 lõiget 3 sättega, mille alusel oleks sotsiaalmaksu määr 13% ka nende maksude puhul, mida tööandja teeb pensionifondi. Seejuures kehtiks see madalam määr nende sissemaksete kohta, mis ei ületa tulumaksuseaduses sätestatud tulumaksuvabastuse piirmäära.

Sotsiaaldemokraadid loodavad, et eelnõu arutelu Riigikogus on sisuline ja tulemustele orienteeritud. Eeldused selleks on väga head. Tänane valitsus lubas koalitsioonilepingus kaaluda tööandjate poolt töötajatele pensioni kogumise võimaluse soodustamist. Samuti tõi Eesti Tööandjate Keskliit, kelle missioon on aidata kaasa Eesti majanduse kasvule ja inimeste elatusaseme tõusule, kohtumisel Riigikogu sotsiaalkomisjonis esile põhimõtte, et töötajatele tööandja poolt pensioni kogumise maksustamine oleks vaja muuta soodsamaks. Komisjonis kõnelesid meil Kai Realo ja Arto Aas. Lõpetuseks. 2016. aasta 21. novembril ütles tollane peaministri kandidaat ja tänane peaminister Jüri Ratas järgmist: "Tean väga hästi, mis tunne on, kui iga su idee kohta öeldakse, et see on vale. Soovin tõesti muuta Eesti poliitilist kultuuri ning kaotada arusaama, et vale mees ei või õiget asja teha. Kui opositsioon algatab asjaliku ja edasiviiva seadusmuudatuse, siis arutame selle läbi, mitte ei lükka tuimalt kõrvale. Ma ei ütle seda suusoojaks, vaid täiesti siiralt." Sotsiaaldemokraadid loodavad samuti täiesti siiralt, et peaministri sõnadest saavad teod. Tänan!

11:51 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Jürgen Ligi, palun, kõne puldist!

11:51 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Siin tekkis pisike diskussioon parempoolsuse ja vasakpoolsuse mõtte üle. Minu jaoks on parempoolsus ratsionaalne, ta hoolitseb majanduse eest, aga sotsiaalpoliitika valib sotsioloogiliste tõdede järgi. Vasakpoolsetel on vastupidi: majandusest nad ei hooli üldse ja kui sotsiaalpoliitikaks läheb, siis unustavad sotsioloogilised analüüsid. Armastus maksuerandite vastu on paremradikaalne idee, sest kõik analüüsid näitavad – palun tutvuge Praxise omaga, mis on kõige käepärasem –, et maksuerandid ülemistes detailides kukuvad, sealhulgas kolmanda samba maksuerand – ma pean seda vajalikuks nii eraisiku kui ka tööandja tasemel – kukub veel eriti selgelt kõrgepalgaliste puhul.

Nii on see igasuguse sotsiaalpoliitika kantimisega riigi käest ettevõtete kätte. Riik suudab sotsiaalpoliitikas olla efektiivne. Kui ta annab sellesama maksuraha tööandjate kätte, siis nad loomulikult kiidavad seda, nad loomulikult küsivad veel, nagu antud juhul, aga neid ei huvita üldse, mida suudavad teha teised tööandjad. Nii on selle spordisoodustusega, mida Riina komisjonis analoogina näiteks tõi, aga nii on ka kolmanda samba maksetega. Selliseid boonuseid lisatakse palgafondi siis, kui

palgas ollakse juba konkurentsivõimelised, ja siis soovitakse madalalt maksustatud boonust lisaks. Aga ühiskonna huvides ei ole kantida tulumaksu ja sotsiaalmaksu halvasti, sihitult ettevõtete kätte. Ühiskonna huvides on ühtpidi neutraalne, efektiivne maksusüsteem ja teistpidi sotsiaalsüsteem, mis just nõrgematele paratamatult eeliseid loob, sest nad vajavad neid rohkem. Kolmanda samba sissemaksed tööandjate poolt oleksid väga teretulnud, aga muidugi eelistavad nad palka maksta. Siin ei ole neil praegu rohkem otsest maksustiimulit kui töötuskindlustuses. Aga kui ma peaksin natukene parafraseerima sotse seda eelnõu kaitstes, siis ma ütleksin, et praegu ei ole tööandjal üldse stiimulit palka maksta, sest see on nii kõrgesti maksustatud, siis, kui te kaotaksite ära tulumaksu ja kui te kaotaksite ära pensionimaksu, me maksaksime rohkem palka. See on täpselt see, mida te praegu pakute. Ärge pakkuge!

Eiki Nestor sai aru, mis ma räägin, siin me lausa narrisime üksteist. Tema muigas, kui ma talle sedasama rääkisin, ta sai aru, aga nüüd tundub, et Eiki Nestori teadmised on läinud ja sedasama naiivset juttu maksueranditest räägitakse tõsise näoga, ilma muigamata. No, Riina juba muigab. Aitäh! Vähemalt saad sa aru, mis ma räägin.

Tõepoolest, sotsiaalpoliitika peab olema sihitud ja mitte tehtud maksuerandite kaudu. Ta peab põhinema kogutud maksudel, mitte kogumata jäetud maksudel ja peab olema sealt edasi täpselt suunatud, mitte nende kätte, kellel juba on, kelle probleemid on väiksed, vaid nende kätte, kellel ei ole. See vaene Maxima müüja saab ühel hetkel, kui talle peaks keegi kolmanda samba tegema, selle loomulikult ainult nii, et talle öeldakse, et tead, me palka ei jaksa sul tõsta, aga me jaksame natuke rohkem sinna kolmandasse sambasse maksta, teeme sulle selle kolmanda samba, sest sinna me ei pea seda viiendikku lisaks panema. See on ainus, mida saadakse, ja kokkuvõttes saab riik palgafondidest lihtsalt vähem maksu ja tööandjad saavad nõksa võib-olla tõsta palgakulusid, aga pigem saavad selle tegemata jätta, sest nad nagunii ju peavad aeg-ajalt palku tõstma, aga siis nad saavad tõsta natukene vähem või saavad selle palgatõusu pealt maksta viiendiku võrra vähem palka. Nii et aitäh üritamast, aga selliseid asju on enne ka üritatud. Sotsioloogilised tõed, sotsid, on siiski olulised. Aitäh!

11:56 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem kõnepidamise soovi ei ole. Läbirääkimised on lõppenud. Eelnõu 42 esimene lugemine on lõpetatud. Eelnõu 42 kohta muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on määratud 10. oktoober kell 17.15.

Meie töökas istung on lõppenud ja ka meie töökas nädal on lõppenud.

Istungi lõpp kell 11.57.